

توضیح عملکرد کلیه ها :

در بدن ما دو کلیه به اندازه حدود یک مشت بسته در دو طرف ستون فقرات و زیر قفسه سینه وجود دارد. این دو عضو لوبیایی شکل به وسیله دو لوله توخالی به نام حالب به مثانه در پایین شکم وصل می شوند. برای گردش خون در کلیه ها و تصفیه خون، از بزرگ ترین عروق بدن یک رگ جدا می شود و به کلیه وارد می شود که خون را به کلیه ها می آورد و یک رگ دیگر از کلیه خارج می شود و خون را از آن جا می برد.

کاهش عملکرد کلیه ها را اصطلاحاً **نارسایی کلیه** و یا تنبلی کلیه می گویند. در نارسایی کلیه مواد زائد مانند اوره، کراتینین، پتاسیم، فسفر و حتی برخی داروهای خون تجمع پیدا می کنند و منجر به بروز علائم مختلف می شوند.

آیا نارسایی کلیه قابل برگشت است؟

اگر آسیب کلیه به تازگی یعنی در عرض چند روز یا چند هفته اخیر ایجاد شده باشند، کلیه ها معمولاً با درمان بهبود پیدا می کنند که به این حالت نارسایی حاد کلیه می گویند، ولی اگر کلیه ها به تدریج و در طی چند ماه یا چند سال آسیب دیده باشند، معمولاً کلیه ها کوچک می شوند و بافت کلیه قابل ترمیم نیست و به این حالت نارسایی مزمن کلیه می گویند.

دیالیز چیست و چه زمانی انجام می شود؟

دیالیز عبارت است از تصفیه خون از مواد زائدی مانند کراتینین، فسفر، پتاسیم، اسیدها و سایر مواد اضافی همراه با برداشت آب اضافی بدن. این کار در فرد سالم به طور شبانه روزی توسط کلیه ها انجام می شود. در نارسایی کلیه عمل تصفیه خون از طریق دیالیز انجام می شود.

هنگامی که کارکرد کلیه ها به حدود ۱۰٪ میزان طبیعی و در بیماران دیابتی ۱۵٪ برسد، لازم است درمان جایگزین کلیه یعنی دیالیز و یا پیوند کلیه انجام شود. البته پیوند کلیه ممکن است چند ماه طول بکشد و یا اصلاً غیر ممکن باشد که در این صورت برای حفظ جان و سلامت بیمار، دیالیز به طور منظم انجام می شود.

انواع دیالیز :

- دیالیز خونی (همودیالیز)
- دیالیز صفاقی

همودیالیز از طریق دستگاه همودیالیز انجام می شود

. این دستگاه با کمک یک صافی مواد زائد خون را برداشت می کند و خون تصفیه شده را به بدن بیمار باز می گرداند. هر جلسه دیالیز معمولاً ۴ ساعت طول می کشد و سه بار در هفته انجام می شود. ابتدا خون از طریق یک سوزن در نزدیکی فیستول وارد ورید می شود و از راه یک لوله به دستگاه دیالیز می رسد و خون در آن جا تصفیه می شود و خون تصفیه شده از طریق لوله ای دیگر به بدن بر می گردد.

در حین دیالیز درد ندارید و فقط باید درد ورود اولیه سوزن به رگ را تحمل کنید. گاهی نیز در حین دیالیز به خصوص دیالیزهای اول دچار افت فشار خون و در نتیجه احساس تهوع، ضعف و سرگیجه می شوید.

فیستول چیست؟

فیستول شریانی وریدی اتصال بین شریان (سرخرگ) و ورید (سیاهرگ) است که جراح عروق آن را ایجاد می کند. شریان ها خون را از قلب به بدن حمل می کنند و وریدها خون را از بدن به سمت قلب برمی گردانند.

دانشگاه علوم پزشکی کردستان
بیمارستان سینا کامیاران

پمفلت آموزشی دیالیز

واحد پرستاری آموزش و پیگیری بیمار

بازنگری سال ۱۴۰۳

منبع: برونر و سوارث

مراقبت از فیستول :

- ✓ پس از تعبیه فیستول، ورزش های دست شامل باز و بسته کردن مشت دست و فشردن مکرر یک تکه خمیر یا توپ لاستیکی را به طور مرتب (حداقل ۳ تا ۴ بار در روز) انجام دهید
- ✓ با لمس فیستول فعال لرزشی در زیر دست خود احساس می کنید. در صورت قطع این لرزش ابتدا با دست دیگر ضربات مکرری بر روی فیستول بزنید تا اگر لخته ای ایجاد شده از فیستول خارج شود و سریعاً به جراح مراجعه نمایید
- ✓ بخیه فیستول ها معمولاً بعد از دو هفته کشیده می شود و حدود ۳۰ تا ۴۵ روز بعد ، آماده استفاده می شود. سعی کنید قبل از موعد مقرر از فیستول استفاده نکنید تا طول عمر آن کم نشود
- ✓ در دست فیستول دار از بلند کردن بار سنگین و گذاشتن دست زیر سر، انداختن دسته کیف روی آن و ایجاد ضربه و گرفتن فشار خون خودداری کنید
- ✓ روز دیالیز محل فیستول خود را با آب و صابون شستشو دهید

کاتر دیالیز :

در موارد دیالیز اورژانسی یا نارسایی مزمن کلیه که به تازگی تشخیص داده شده و هنوز فیستول شریانی وریدی تعبیه نشده یک لوله (کاتتر) به طور موقت در داخل وریدهای گردن یا قفسه سینه گذاشته می شود و دو لوله داخلی برای خارج و وارد کردن خون دارد و توسط پزشک کلیه یا جراح برای بیمار تعبیه می شود

مراقبت از کاتر :

- ✓ از خم کردن کاتتر، باز کردن سر لوله های آن در منزل، خیس کردن پانسمان، خاراندن زیر پانسمان یا باز کردن و دستکاری پانسمان با دست آلوده خودداری کنید
- ✓ پانسمان کاتتر را حداقل ۳ بار در هفته و توسط فرد آموزش دیده تعویض کنید
- ✓ در هنگام حمام کردن روی کاتتر را با یک پانسمان ضد آب یا یک نایلون ببوشانید و تا حد امکان از دوش دستی استفاده کنید
- ✓ اگر دیالیز به هر علتی قطع شد و کاتتر را نگه داشتید حتماً چند بار در هفته لوله های کاتتر را هپارینه کنید تا خون در آن لخته نشود
- ✓ در صورت قرمزی، تورم، گرمی، ترشح چرکی در محل کاتتر، درد و خونمردگی به پزشک یا بیمارستان مراجعه نمایید